

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ДРУЖБИ: ДОСВІД ГІДНИЙ МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ АМЕРИКАНОЗНАВЧОЇ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЛЬВІВ, 12 - 13 КВІТНЯ 2016 РОКУ

IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS
CENTER FOR AMERICAN STUDIES

**A Quarter Century of Ukrainian-
American Friendship:
an Experience Worth Promoting**

Collection of the materials
III Multidisciplinary Conference
on American Studies

*(Support for this publication was provided
by the Kennan Institute)*

Ivan Franko National University of Lviv,
April 12-13, 2016

Lviv
ІНІС
Видавництво Львів
2016

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКИХ СТУДІЙ

**Чверть століття
українсько-американської дружби:
досвід гідний майбутнього**

Збірник матеріалів
III американознавчої мультидисциплінарної
конференції

(видано за підтримки Інституту Кеннана)

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА,
12-13 квітня 2016 р.

ЛЬВІВ
ПАЇС
Видавництво Львів
2016

УДК 327 (73+477)

ББК Тз(4Укр)6-64я431+Тз(7США)6-64я431

Ч-334

За повного або часткового використання матеріалів збірника посилання на видання обов'язкове.

Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту, наданого авторами, які несуть відповідальність за його достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел та посилання на них.

Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди, висловлені авторами матеріалів.

Друкується за рішенням Організаційного комітету відповідно до протоколу № 8 Вченої Ради факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка від 22.02.2016.

Упорядники: Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М.

Автор обкладинки: Романюк Р. Й.

Ч-334 Чверть століття українсько-американської дружби: досвід гідний майбутнього: зб. матеріалів III американознавчої мультидисциплінарної конференції (м. Львів, 12-13.04.2016) / упоряд. Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М. – Львів : 2016. – 432 с.

ISBN 978-617-7065-51-6

У збірнику вміщені матеріали Третьої американознавчої мультидисциплінарної конференції «Чверть століття українсько-американської дружби: досвід гідний майбутнього», у яких з мультидисциплінарної перспективи комплексно та всебічно розглянуто різні аспекти взаємовідносин між Україною і Сполученими Штатами Америки у політичній, економічній, правовій, безпековій, науково-освітній, медійній і культурній сферах упродовж останніх двадцяти п'яти років.

УДК 327 (73+477)

ББК Тз(4Укр)6-64я431+Тз(7США)6-64я431

Електронна версія:

<http://international.lnu.edu.ua/us-conference-2016/>

ISBN 978-617-7065-51-6

- © Центр американських студій факультету міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2016
- © Автори статей, 2016

Ткачук Альона (Одеський національний економічний університет). *Американська асоціація юристів як гарант високих стандартів юридичної освіти в США: досвід для України*..... 128

Шаблін Євген (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). *Гарантії незалежності прокурора у США: досвід для впровадження в Україні*..... 135

СЕКЦІЯ 3

Антонюк Ганна, Панюра Ярослав (Львівський національний аграрний університет). *Застосування досвіду США з використання кластерного підходу для розвитку молокопереробної галузі Львівської області* 139

Бабанін Олександр (незалежний експерт). *Українсько-американські економічні відносини в 2012-2015 роках*..... 148

Балджи Марина, Ноженко Сергій (Одеський національний економічний університет). *Американський досвід використання положень ризик-менеджменту на українських підприємствах*..... 152

Василиця Оксана (Львівська комерційна академія). *Інвестиції зі США: можливості для України*..... 158

Давидова Ірина (Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»). *Методологія поведінкової економіки в українсько-американському співробітництві на ринку праці*..... 163

Клиновий Дмитро, Петровська Ірина (ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»). *Зіставна оцінка природного багатства США і України щодо перспектив розвитку світової економіки*..... 168

**АМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЮРИСТІВ
ЯК ГАРАНТ ВИСОКИХ СТАНДАРТІВ
ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В США: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

АЛЬОНА ТКАЧУК

*адвокат, кандидат юридичних наук,
викладач кафедри правознавства
Одеського національного економічного університету*

Анотація. У статті досліджено структуру, особливості та деякі принципи організації й функціонування Американської асоціації юристів. З'ясовано, що однією з основних цілей ААЮ є безпосередня участь у підготовці майбутніх юристів шляхом акредитації шкіл права та затвердження вимог, яким вони повинні відповідати. Обґрунтовано доцільність залучення професійних об'єднань юристів до розробки нормативів юридичної освіти у вищих навчальних закладах України, а також до контролю за її якістю. Наголошено на необхідності зміцнення взаємовідносин між США та Україною у правовій сфері.

Ключові слова: Американська асоціація юристів, нормативи юридичної освіти.

Правова система України повинна відповідати принципам і стандартам міжнародного права. США є гідним прикладом країни, у якій дійсно дотримуються права та свободи осіб, а отже, діє принцип верховенства права. Основні принципи поваги до прав людини та рівності перед законом, незалежно від статі, раси, національної належності, мови, релігійних поглядів тощо, були закладені ще в Конституції США. І хоча правова система України належить до романо-германської правової сім'ї, а правова система США – до англосаксонської системи загального прецедентного права, у якій основним джерелом права є судовий прецедент, вбачається доцільним дослідити перспективи взаємовідносин між обома країнами у правовій сфері.

Україна – унітарна демократична парламентсько-президентська республіка. США – федеративна конституційна республіка, у складі якої 50 штатів мають досить широку автономну компетенцію. Кожен із 50 штатів має свою кон-

ституцію, систему органів влади та управління, створює власне законодавство та власну систему прецедентного права [1]. Така відмінність між країнами суттєво ускладнює обмін досвідом саме у правовому аспекті, але не виключає можливості запозичення, наприклад, деяких принципів організації та функціонування одного з найбільших об'єднань юристів у світі – Американської асоціації юристів (далі – ААЮ).

С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов, І. О. Биля-Сабадаш, О. В. Петришин, В. Д. Ткаченко, В. Бернхем у своїх роботах досліджували правову систему США, але залишається ще багато питань, які потребують уваги науковців.

Мета статті – дослідити структуру та особливості Американської асоціації юристів, а також, враховуючи досвід ААЮ, обґрунтувати доцільність залучення професійних об'єднань юристів до підготовки майбутніх фахівців у галузі права у вищих навчальних закладах України.

Виклад основного матеріалу. "American Bar Association" (АВА) – оригінальна назва асоціації – це національне об'єднання юристів у США, до складу якого входить понад 410 тисяч членів, більшість яких є адвокатами (близько 60%). Штаб-квартира асоціації розташована в Чикаго, також офіс ААЮ є у Вашингтоні. Заснована ААЮ 21 серпня 1878 року [2]. Вона об'єднала еліту професійного співтовариства юристів, обстоювала його цінності, формувала репутацію, визначала етичні норми і правила поведінки адвокатів, підтримувала високі професійні стандарти адвокатської діяльності. Була так званим елітарним клубом.

Слоган Асоціації "Defending Liberty Pursuing Justice" – Захищати свободу для досягнення справедливості – якнайкраще характеризує цілі, заради яких вона створена [2].

ААЮ вважається найбільш впливовою громадською організацією юристів в США. Своїми головними цілями організація декларує розробку нормативів юридичної освіти для профільних вищих навчальних закладів, а також розробку етичних стандартів для юристів різних спеціалізацій [3].

Керівним органом ААЮ є Палата делегатів Асоціації, виконавчим органом – Правління, керівними посадовими особами – президент, Голова Палати делегатів, секретар, скарбничий, виконавчий директор. До компетенції Палати

делегатів ААЮ входить розв'язання важливих адміністративних питань.

Робочими органами Асоціації є постійні комітети, спеціальні комітети і комісії, секції і відділення, які створюються за різними галузями права. Вони займаються розв'язанням широкого кола питань: від вироблення стандартів професійної етики до розробки важливих законопроектів. ААЮ виступає з вагомими законодавчими ініціативами в різних галузях права, її рекомендації сприяють уніфікації законодавства, а також виробленню стандартів адвокатської діяльності і принципів здійснення правосуддя. Нерідко на висновках Асоціації ґрунтуються рішення президента і сенату США під час призначення федеральних суддів, членів Верховного Суду США, а також посадових осіб у Міністерстві юстиції США [3].

Щороку відбуваються з'їзди ААЮ, на яких обговорюються загальні питання її діяльності та обираються керівні посадові особи на наступний рік.

Окрім адвокатів, до складу Асоціації також входять юристи державних відомств, науковці, студенти, які досліджують право в університетах. Цікаво, що членами ААЮ можуть бути спеціальні професійні організації юристів, наприклад Спілка суддів, Національна асоціація генеральних атторнеїв (від англ. attorney – повірений, адвокат), Національна асоціація адвокатів із кримінальних справ, Національна асоціація жінок-адвокатів [3]. Отже, членами ААЮ можуть бути громадяни США, які мають диплом юриста і допуск до адвокатської практики у штатах відповідно до встановлених правил. Юристи з інших країн, не допущені до практики в США, можуть бути іноземними членами ААЮ. У деяких штатах членство в Асоціації є обов'язковим [2].

ААЮ виступає організацією, уповноваженою Міністерством освіти США вирішувати питання про офіційне визнання (акредитацію) шкіл права в США та затверджувати вимоги, яким вони повинні відповідати. Серед цих вимог – наявність кваліфікованих викладачів, зручних приміщень для проведення занять, відповідного мінімального бюджету, мінімуму якісного профільного учбового матеріалу в бібліотеках, відповідних учбових програм. Дипломи юридичних факультетів, які не є офіційно визнаними ААЮ, надають

випускнику право претендувати на допуск до адвокатської практики лише у деяких штатах [3].

Вбачається доцільним запозичити для України досвід США і залучити професійні об'єднання юристів, зацікавлені в підготовці висококваліфікованих кадрів, до участі в організації навчального процесу на юридичних факультетах вищих навчальних закладів. Це підвищило б якість навчання, надало б можливість студентам, які досліджують право, пройти стажування у професіоналів, заявити про себе та претендувати на робоче місце. У цілому, такий обмін досвідом професійних об'єднань юристів та науковців сприятиме їхньому зближенню і плідній співпраці.

Американська асоціація юристів щомісяця випускає свій журнал – "American Bar Association Journal" (далі – ABA Journal), який розповсюджується між усіма її членами, а щотижня – інформаційний бюлетень (ABA Summary). ABA Journal має свій сайт в Інтернеті [4]. Окрім цього, ААЮ випускає "Law Practice Magazine", "GPSolo Magazine", "Administrative Law Review", "The International Lawyer".

1990 року ААЮ заснувала програму Правової ініціативи для країн Європи (ABA/CEELI), головною метою якої було сприяння зміцненню принципів верховенства права шляхом підтримки правових реформ. Для реалізації цього завдання було відряджено сотні представників та спеціалістів до східноєвропейських країн, проведено велику кількість семінарів, реалізовано низку освітніх програм, проведено експертну оцінку великої кількості законопроектів, випущено серії публікацій у багатьох країнах.

ААЮ надає підтримку навчальним закладам, юристам-практикам, науковцям, суспільним організаціям багатьох європейських країн. Програмою передбачена підтримка створення постійних програм підвищення кваліфікації юристів із метою підготовки кваліфікованих бізнес-юристів. Одним із напрямків проекту є захист прав жінок, попередження насильства у сім'ї. За підтримки Асоціації було відкрито центри з надання юридичної допомоги жінкам, які постраждали від домашнього насильства.

Активна робота проводиться у сфері вдосконалення системи юридичної освіти. ААЮ надає підтримку юридичним вузам у формуванні сучасних навчальних курсів та впровадженні практичних методів навчання. У рамках оз-

начених проектів АВА/СЕЕЛІ проводить семінари, круглі столи, заняття з підвищення кваліфікації юристів.

У Київському університеті права працює офіс проекту ААЮ «Ініціатива з верховенства права» (АВА ROLI), що надає можливість талановитим студентам юридичних факультетів, які досліджують проблеми прав людини, міжнародного, кримінального або цивільного права, пройти стажування на його базі. «Ініціатива з верховенства права» (АВА ROLI), яку проводить ААЮ, є некомерційною програмою з чітко визначеною місією, яка ґрунтується на переконанні, що сприяння у просуванні верховенства права є найбільш ефективним довгостроковим засобом протидії найбільш гострим проблемам, що стоять сьогодні перед світом, у тому числі таким із них, як бідність, конфлікти, корупція і неповага до прав людини. ААЮ заснувала цю програму 2007 року для консолідації своїх п'яти зарубіжних правових програм, включаючи Центральноєвропейську та Євразійську Ініціативу з права (АВА / СЕЕЛІ) [5].

Для подальшого обміну досвідом та плідної співпраці у правовій сфері слід зміцнювати взаємовідносини між Україною та США. Як вже зазначалося, Україна зобов'язана дотримуватися принципів міжнародного права. Закріплюючи засади сучасних систем міжнародних відносин і міжнародного права, міжнародні принципи сприяють нормальному функціонуванню і розвитку цих систем [1, с. 84]. Тому цілком виправданим є запозичення досвіду організації діяльності Американської асоціації юристів США – однієї з найбільших асоціацій юристів у світі – у частині, яка стосується співпраці юристів-практиків та наукової спільноти з метою підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у галузі права та забезпечення їх робочими місцями.

Висновки. Ми дослідили структуру, особливості й деякі принципи організації та функціонування Американської асоціації юристів. З'ясували, що вона робить вагомий внесок у підвищення якості юридичної освіти. Про значущість рішень ААЮ щодо акредитації шкіл права у США свідчить той факт, що випускник юридичного факультету, який Асоціація не визнала офіційно, має право претендувати на допуск до адвокатської практики лише у деяких штатах.

Запозичення такого досвіду було б корисним і для України, адже сьогодні на базі багатьох українських вищих

навчальних закладів неюридичного спрямування відкрито факультети, які випускають фахівців у галузі права. По-перше, це призводить до надлишку юристів на ринку праці юристами. По-друге, деякі з таких закладів не здатні забезпечити студентів кваліфікованими викладачами, комфортними аудиторіями, необхідним учбовим та методичним матеріалом і запропонувати сучасні навчальні програми. Впровадження на законодавчому рівні акредитації таких закладів авторитетним професійним об'єднанням юристів ліквідувало б ті з них, які є неконкурентоспроможними, та позитивно вплинуло б на якість юридичної освіти в цілому.

В Україні існує багато дієвих асоціацій юристів, які об'єднують професіоналів високого класу: Асоціація правників України, Національна асоціація адвокатів України, Асоціація адвокатів України та багато інших, які плідно займаються просвітницькою та науковою діяльністю. Однак на законодавчому рівні їхня участь в організації навчального процесу, затвердженні вимог до відповідних навчальних програм тощо не визначена. Отже, ми вважаємо перспективним залучення найбільших професійних об'єднань юристів безпосередньо до організації навчального процесу на юридичних факультетах вищих навчальних закладів країни, спираючись на позитивний досвід діяльності ААЮ в США.

Список використаних джерел

1. Сполучені Штати Америки // Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%96_%D0%A8%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8_%D0%90%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B8

2. Офіційний сайт Американської асоціації юристів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.americanbar.org/advocacy.html>

3. Американська асоціація юристів // Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F_%D1%8E%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2

4. American Bar Association Journal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abajournal.com/>

5. Офіційний сайт Київського університету права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kul.kiev.ua/mignarodni-stipendialni-programi-i-granti/kijivskiy-ofis-proektu-amerikanskoji-asociaciji-juristiv-iniciativa-z-verhovenstva-prava-aba-rol.html>

6. Святоцька В. Основоволожні стандарти і принципи організації та діяльності адвокатури у міжнародному просторі / В. Святоцька // Право України. – 2015. – № 12. – С. 83–91.

Alyona Tkachuk

**AMERICAN BAR ASSOCIATION AS THE GUARANTOR
OF HIGH STANDARDS OF THE LEGAL EDUCATION IN USA:
EXPERIENCE FOR UKRAINE**

Summary. *The structure, characteristics and some principles of organization and functioning of the American Bar Association have been researched in the article. It was found that one of the main goals of the ABA is a direct participation in the education of law students through accreditation of law schools. It was established that it is necessary to attract professional associations of lawyers to the development of standards of legal education in Ukraine and to the control of its quality. It is reasonable that the relationship between the United States of America and Ukraine in the legal sphere should be strengthened.*

Keywords: *American Bar Association, standards of legal education.*